

ר' עובדיה מברטנורא

בלבד: ומירק אחר. וגמר כהן אחר בשחיטה. לפי שאין קבלת הדם כשרה אלא בכ"ג וצריך למהר ולקבל: על ידו. בשבילו. אי נמי על ידו, אחריו וסמוך לו כמו ועל ידו החזיק. בספר עזרא (ג): ה בין דם לאברים. לאו דוקא, דהא תנן לעיל וקבל את הדם וזרקו נכנס להקטיר קטורת ולהטיב את הנרות ולהקריב את הראש ואת האברים, אלמא היתה קטורת קריבה בין דם לנרות ולא בין דם לאברים. אלא לא בא התנא עכשיו לומר סדר ההקרבות זו אחר זו איך היו, אבל רצה לומר בלבד שלא היתה זריקת הדם והקרבת האברים רצופים זו אחר זה שהרי הקטורת היתה מפסקת ביניהן, והוא הדין נמי שהטבת הנרות היתה ביניהן לאחר הקטורת קודם הקרבת האברים: אסטניס. שגופו מצונן

השחיטה על ידו - בשבילו. כלומר, כהן אחר מסיים את השחיטה בכדי שהכהן הגדול יקבל את הדם, וצריך למהר לקבלו. קבל הכהן הגדול את הדם בכלי וזרקו על המזבח. אחר כך נכנס להיכל להקטיר קטורת של שחר, ולהטיב את הנרות במנורה, ולהקריב על גבי המזבח את הראש ואת האברים של התמיד, ואת החבתין - עשירית האיפה סולת שהיה מקריב כהן גדול כל יום ואת היין לניסוך, הבא עם התמיד³⁶:

משנה ה

קטורת של שחר היתה קרבה בין זריקת הדם של קרבן התמיד לאברים - לבין הקרבת אבריו³⁷, וקטורת של בין הערבים היתה קרבה בין העלאת האברים למזבח של תמיד בין הערביים לנסכים - להבאת הנסכים³⁸. אם היתה כהן גדול זקן או אסטניס - מפונק, ואינו יכול לסבול את קור המים, מחמיין לו מים

ביאורים והרחבות

36. בגמרא (לג, א) למדין את סדר העבודות בבית המקדש: אביי מסדר מערכה משמיה דגמרא ואליבא דאבא שאול: מערכה (ערימה העצים) גדולה, קודמת למערכה שניה של קטורת, מערכה שניה של קטורת קודמת לסידור שני גזירי עצים, וסידור שני גזירי עצים קודם לדישון (הסרת הדשן) מזבח הפנימי, ודישון מזבח הפנימי, קודם להטבת חמש נרות, והטבת חמש נרות קודמת לדם התמיד, ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות והטבת שתי נרות קודמת לקטורת, וקטורת קודמת לאברים, ואברים למנחה, ומנחה לחביתין, וחביתין לנסכין, ונסכין למוספין, ומוספין לבזיכין, ובזיכין לתמיד של בין הערביים, שנאמר (ויקרא ו, ה): "והקטיר עליה חלבי השלמים", עליה השלם כל הקרבנות כולן.

37. בגמרא (לד, א) שואלין: כדעת מי משנתנו? אם כחכמים, הרי אמרו במשנה בפרק א שהסדר הוא: זריקת הדם, הקטרת קטורת, הטבת הנרות והקרבת האיברים. נמצא שהקטורת היתה בין זריקת הדם להטבת הנרות ולא בין דם לאברים? ואם כאבא שאול בין נרות לאברים? והשיבו: משנתנו כדעת חכמים, אך לא מנתה את העבודות על פי סדר העבודה.

38. בגמרא (לד, א) למדין בשם רבי יוחנן, שקטורת בין הערביים היתה קריבה בין אברים לנסכים, דאמר קרא (במדבר כה, ח): "כמנחת הבקר וכנסכו תעשה", מה מנחת הבקר, קטורת קודמת לנסכים, אף כאן (בערב), קטורת קודמת לנסכים.

חֲמִין מערב יום הכיפורים וּמְטִילִין אותם ביום הכיפורים לְתוֹךְ הַצּוּנָן שבמקווה, כְּדֵי שְׂתַפּוּג צִנְתָּן³⁹:

משנה ו

לאחר סיום עבודת התמיד הַבִּיאֹהוּ לכהן הגדול לְבֵית הַפְּרֹזָה לטבול טבילה שניה, וּבִקְדֵשׁ הַיְתָה לשכה זו, היינו בעזרה.

פָּרְסוּ לוֹ סְדִין שֶׁל בּוּץ - פשתן, שיחצוץ בֵּינוּ לְבֵין הָעַם דרך צניעות, קִדְשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מקיתון של זהב וּפְשֵׁט את בגדי הזהב. **רַבִּי מֵאִיר אָמַר**: תחילה פְּשֵׁט את בגדי הזהב, ואחר כך קִדְשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו.

יָרַד הכהן הגדול למקווה וְטָבַל שנית, עָלָה וְנִסְתַּפְּג - ניגב את גופו. הַבִּיאֹו לוֹ את בְּגָדֵי הַלְבָן שבהם הוא עובד, לְבַשׁ אותם וְקִדְשׁ שוב את יָדָיו וְרַגְלָיו מקיתון הזהב:

משנה ז

בַּשַּׁחַר של יום הכיפורים, לאחר טבילה שניה, הָיָה לֹבֵשׁ פְּלוּסִין - בגדי לבן עשויים מבוץ, הבאים ממצרים שֶׁל שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי מָנָה - שווים אלף מאתיים זו, וּבֵין הָעֲרָבִים לאחר שחזר לקודש הקדשים להוציא את הכף והמחתה, לאחר טבילה רביעית, היה לֹבֵשׁ הַנְּדָוִין - בגדי לבן עשויים מבוץ, הבאים מהודו, שֶׁל שְׁמוֹנֶה מְאוֹת זוֹ שהם שמונה מנים,

סך הכל עשרים מנה, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.

וְחֻכְמִים אֹמְרִים: בַּשַּׁחַר הָיָה הכהן הגדול לֹבֵשׁ בגדי לבן שֶׁל שׁוּי שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵי מָנָה, וּבֵין הָעֲרָבִים היה לֹבֵשׁ בגדי לבן שֶׁל שׁוּי שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי מָנָה, סך

ר' עובדיה מברטנורא

וקר: מחמין לו חמין. בערב יום הכיפורים: ומטילין. ביה"כ לתוך חקק בנין בית טבילתו: שתפוג. להסיר צינתן במקצת. כמו מפיגין טעמן, [ביצה י"ד]: ו לבית הפרוה. מכשף אחד ששמו פרוה בנאה ונקראת על שמו: ובקודש היתה. שטבילה שניה זו עם כל שאר טבילות, חוץ מן הראשונה, טעונות מקום קדוש, כדכתיב (ויקרא ט"ז) ורחץ את בשרו במים במקום קדוש: ר"מ אומר. פשט תחלה ואח"כ מקדש. ואין הלכה כר"מ: בגדי לבן. כתונת, ומכנסים, ואבנט, ומצנפת האמורים בפרשת אחרי מות, שכל עבודות פנימיות היו בהן. ועבודות חיצונות כגון תמידין ומוספין היו בבגדי זהב שהוא משמש בהן כל השנה כולה. ובין כל חליפה וחליפה טעון טבילה ושתי קדושי ידים ורגלים מן הכיור: ז פלוסין. בוץ דק ויפה הבא מארץ רעמסס, תרגום ירושלמי רעמסס, פילוסא: הנדואין. מארץ הודו: ובין הערבים כף בגדים שלובש להוצאת כף

ביאורים והרחבות

39. גרסינן בגמרא (לה, ב): תניא, אמר רבי יהודה: עששיות (גושים, חתיכות) של ברזל היו מחמין מערב יום הכפורים, ומטילין לתוך צונן כדי שתפיג צינתן. ושואלין: והלא מצרף (מחזק את הברזל ונמצא עושה מלאכה ביום הכיפורים)? תירץ רב ביבי: שלא הגיע לצירוף. אביי אמר: אפילו תימא שהגיע לצירוף, דבר שאין מתכוון מותר, וכן צירוף הוא שבות, ובמקדש לא גזרו על שבות.